

Vedoucovský posudek bakalářské práce Sylvy Filiačové *Současné české neologismy z oblasti sportu*

Předmětem bakalářské práce Sylvy Filiačové jsou sportovní neologismy – jde o lexikologické téma jistě atraktivní, avšak zároveň navýsost aktuální. V práci je nejprve diskutován sám pojem neologismus (v kap. 2) – autorka konfrontuje osm různých prací, hledá shody a rozdíly v jeho vymezení a upozorňuje na související problémy. Dále autorka probírá běžné i méně běžné postupy vzniku neologismů, spadající pod tvoření slov, sémantické tvoření a tvoření víceslovných pojmenování, zabývá se např. paralelní motivací u vybraných lexikálních jednotek (to vše v kap. 3) a zvláštní pozornost věnuje adaptaci přejatých slov na různých jazykových rovinách (kap. 4). Svá tvrzení dokládá příklady, čerpanými především z databáze Neomat. V nejdelší, 5. kapitole pak rozděluje neologismy podle slovních druhů (a substantiva dále ještě na čtyři sémantické okruhy), dále pak podle způsobu jejich utvoření. – Výsledky práce jsou shrnuty ve stručném závěru. Přílohou práce je abecedně řazený seznam nalezených lexikálních jednotek, s nimiž autorka pracovala (přes 1100 LJ; varianty jsou uváděny zvlášť).

Práce tedy vychází z velkého množství jazykového materiálu a z povahy věci je přehledová, nemůže se zaměřovat na detaily. Jako taková však není jen přehledem materiálu spojeným s jeho adekvátním vyhodnocením, nýbrž obsahuje také řadu relevantních postřehů k ožehavým lexikologickým a lexikografickým problémům, srov. diskusi o povaze tzv. afixoidů (srov. s. 14 a zmínku na s. 51), diskusi o vzniku neosémantismů a adekvátním lexikografickém přístupu k nim (na s. 16–18 a 51), připomenutí paralelní motivace a diskusi o směru motivace (s. 19–20), uvedení slovnotvorných čeledí lexémů *florbal* a *hlavička* spolu s zachycením jednotlivých lexémů v různých lexikografických produktech či zdrojích (s. 21–22, srov. níže).

Hlavními atributy autorčina stylu jsou stručnost a přesnost. Druhý uvedený je nesmírně cenný; první zčásti může za to, že, řečeno ve zkratce, je i nadále v popisované oblasti slovní zásoby co zkoumat: ať jde o dataci jednotlivých dokladů, když jejich zachycení v excerptu je nutně opožděné, o přechod LJ z neformální komunikace zachycené na internetu (v porovnávání s vytěženým publicistickým Neomatem) atd. Dostát i takovým úkolům by však jednoznačně přesahovalo nároky na bakalářskou práci, takže je zde formuluji ze všeho nejvíc jako výzvu, aby autorka vybrané problémy ze své práce (a ne nezbytně zrovna ty výše uvedené) promýšlela dál a formulovala jejich řešení. I případné práce jiných autorů mohou z posuzované práce bez obav vycházet.

Formální nedostatky a pravopisné chyby se v posuzované bakalářské práci v podstatě nevyskytují. Diskutovat je snad možné o tom, nakolik je oprávněné předpokládat znalost popisovaného lexika a uvádět vysvětlení významu pouze u mizivého procenta LJ. Za sebe a jistě i za oponenta můžu říct, že jsme byli schopni autorku kontrolovat; kdyby však měla být práce prezentována na nějaké studentské konferenci nebo přepracována k publikaci, bylo by nezbytné u mnoha LJ vysvětlení doplnit.

K diskusi při obhajobě nabízím, nemaje k práci žádné větší výhrady, následující otázky:

1. Ze schémat slovnotvorných čeledí slov *florbal* a *hlavička* ‚úder hlavou do míče‘ na s. 21 a 22 je zhruba patrné stáří a doložení jednotlivých slov (*florbal* je ve slovnících z 90. let stejně jako *florbalový* a *florbalista*, *florbálek* a *florbalka* je v Neomatu, *florbalíček*, *neflorbalovost* nebo *florbalovat* jsou k nalezení na internetu; např. *hlavička* je v SSJČ, *hlavičkovat* a další v Novočeském lex. archivu, *hlavičkový* v SYN2000, *zahlavičkovat* v SYN2009PUB, *nehlavičkář* v SYN2013PUB). Lze na základě tohoto doložení stanovit, která slova patří jednak do systému, jednak do slovníku, a která naopak ne?

2. Jak byste postupovala, kdybyste dostala za úkol vytvořit slovník sportovních neologismů a jako výchozí pomůcku měla k ruce heslář – přílohu Vaší práce? Jinými slovy: Zařadila byste

do takového slovníku všechna slova z „hesláře“, nebo jej nějak redukovala či doplňovala, uspořádávala? Nacházejí se v hesláři LJ, které by nebylo třeba zpracovávat?

Co říci závěrem? Při psaní práce prokázala její autorka značnou invenci a výbornou schopnost uvažovat o jazykových jevech, hodnotit je a zařazovat je do adekvátních souvislostí.

Samozřejmostí je pro ni přehled po odborné literatuře a schopnost s ní pracovat – zvláště chvályhodné jsou v práci konfrontace různých přístupů (byť někde se zdá být na škodu jistá formulační stručnost, jak bylo připomenuto výše). Ještě zdůrazňuji, že autorka projevila při řešení diplomového úkolu nadstandardní míru samostatnosti, od výběru tématu až k jeho celkovému zpracování.

Bakalářskou práci Sylvy Filačové jednoznačně považuji za nadprůměrnou, tím za vhodný podklad k obhajobě; navrhuji hodnocení známkou *výborně*.

V Praze 21. července 2014

Mgr. František Martínek